

INSPIRATIENOTA DIENSTVERLENING OP HET PLATTELAND

**VOOR MEER DIENSTVERLENING IN DORPEN
VANUIT BURGERS, OVERHEDEN, MIDDENSTAND EN MIDDENVELD**

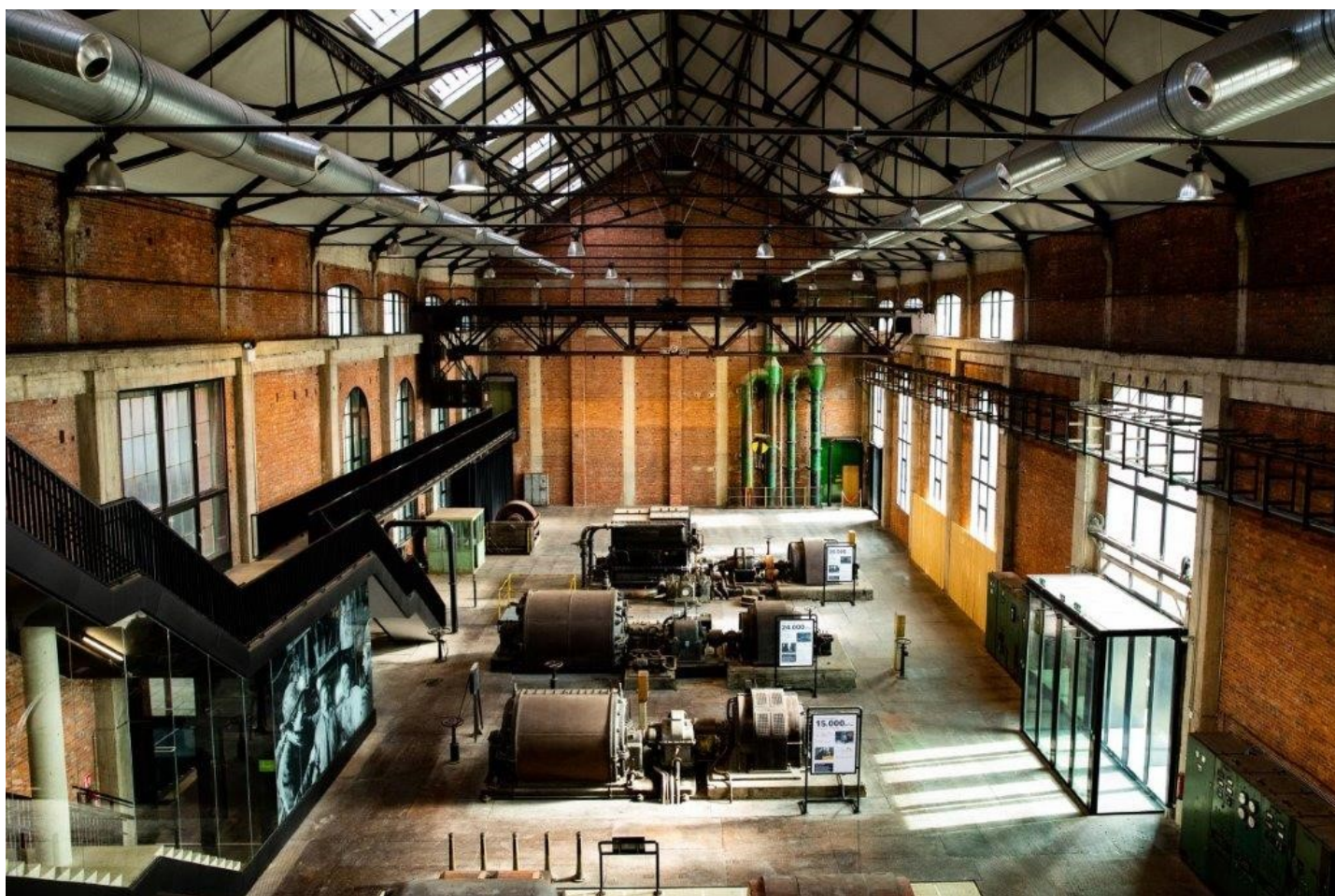

Foto Compressorenzaal ZLDR Luchtfabriek (© Heusden-Zolder)

INHOUDSTAFEL

1. Vaststellingen en uitdagingen: er is nood aan meer dienstverlening op het platteland!
2. Algemene bevindingen en inspiratie rond diverse soorten dienstverlening
3. Besluiten
4. Aanvullingen en actualisatie

1. VASTSTELLINGEN EN UITDAGINGEN

ER IS NOOD AAN MEER DIENSTVERLENING OP HET PLATTELAND!

Reeds decennia lang is er sprake van een **krimpende dienstverlening** op het platteland. Lokale besturen kregen meer bevoegdheden toegewezen van Vlaanderen en concentreerden zich op het centrum van hun gemeente. Dorpen en wijken in de periferie raakten in de vergetelheid. Dit verhaal werd tijdelijk weer omgebogen door inspanningen van allerlei actoren (zie verder), maar door corona blijft dit weer steken. Er valt nog een hele weg af te leggen. Zowel lokale als hogere overheden en zeker private instellingen die instaan voor bepaalde dienstverlening, wegen immers zowel kosten als baten af om dan keuzes te maken die de plattelandsbewoners niet altijd ten goede komen.

De nieuwe recente **fusies** scheppen weerom extra uitdagingen, zij het ook kansen. De opgevangen bottom up signalen zijn doorgaans minder positief. *Bewonersplatform Ursel inZicht* (Aalter) voelde de afstand tot het lokaal bestuur groeien in vergelijking met vroeger. Ook in Hansbeke werkt *Dorpsraad Afrit 12* aan meer toenadering tot de Stad Deinze. En er staan nog fusies op stapel...

Dienstverlening in dorpen omvat onder de verantwoordelijkheid van de **lokale besturen** een waaier aan zaken zoals administratieve taken, zorg, vrijetijdsaanbod (cultuur, sport, jeugd, bibliotheek, toerisme, ...), allerlei onderhoud (van o.a. groen), en zoveel meer. Te vaak is deze dienstverlening sterk gecentraliseerd en moet de burger zich naar het centrum van de gemeente begeven. Corona heeft door de massale invoer van telewerk nieuwe mogelijkheden geschapen. Tegelijkertijd is een extra drempel ingebouwd en moeten burgers eerst een afspraak maken voor ze op de dienstverlening een beroep kunnen doen.

Hogere overheden regelen onder meer **het onderwijs en de mobiliteit**. Private instellingen organiseren de postbedeling en het bankwezen. Daarbij wordt de rendabiliteit (soms te) sterk in het oog gehouden.

Het spreekt vanzelf dat alle dienstverleningsthema's in deze korte nota niet aan bod kunnen komen. Voor het thema 'vervoer' verwijzen we trouwens graag naar de aparte [inspiratienota 'Basisbereikbaarheid'](#). Detailhandel (beschikbaarheid van dagdagelijkse levensmiddelen in dorpen) en horeca worden wel in deze nota vermeld. Verder beschouwt VVDB het als vanzelfsprekend (lees: noodzakelijk) **dat dienstverlening in dorpen ook bereikbaar is** en dus letterlijk nabij.

Tot slot een grote bezorgdheid: bijna alle vormen van dienstverlening worden almaar digitaler. Veel diensten worden daarom onbereikbaar voor een toch nog groot deel van de bevolking dat te weinig of niet digitaal geletterd is. Dit wordt in de toekomst een zeer grote uitdaging, en bekeken vanuit de kant van heel wat ouderen en kwetsbaren op het platteland zelfs een drama... Zullen de overheden zich hier – ondanks alle aandacht die er nu al is – voldoende voor kunnen inspannen?

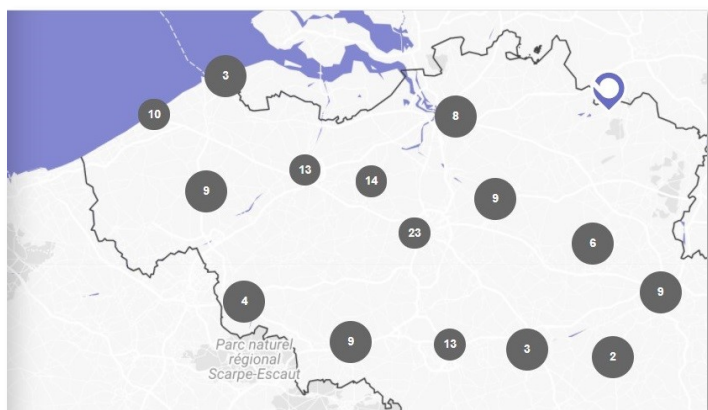
Vanonder de meeste kerktorens zijn de laatste decennia bakkers en slaggers, kleine buurtwinkels en dorpscafés enz. verdwenen. Dorpelingen raken daardoor steeds meer aangewezen op hun auto. Ook gemeenten vragen dorpsbewoners almaar vaker zich naar het centrum te begeven voor zaken van burgerlijke stand en zo. Onder meer *Dorpsraad Kortemark* wijst op een extra drempel omdat de gemeentelijke diensten (door corona) almaar vaker nog enkel op afspraak bereikbaar zijn.

Overlegplatform Zwijnaarde (Gent) verwijst naar het concept '[de 15 minutenstad](#)', zie ook de aparte [inspiratienota 'Kwalitatieve publieke ruimte'](#). Het zou maar wat fijn zijn op 15 minuten wandelen of fietsen te wonen van alle essentiële functies: winkels, kantoren, scholen, gezondheidszorg, sport, cultuur, station, werk en ontspanning! Maar de werkelijkheid zit nog even anders in elkaar...

Op de krimpende dienstverlening komen de laatste jaren gelukkig allerlei **antwoorden**. **In alfabetische volgorde** zoomen we hieronder in op inspirerende, functionele dienstverlening in dorpen. Diverse instanties of samenwerkingen tussen instanties (niet zelden bediend vanuit vrijwilligershanden) liggen aan de basis van het goed functioneren van deze diensten. Deze actuele, vaak nieuwe vormen van dienstverlening spelen een grote rol bij het revitaliseren van dorpen, niet in het minst door het terug hechter maken van het sociaal weefsel. De concrete invulling en vorm hangt af van de lokale noden, wensen en mogelijkheden. **Maatwerk** is in dorpen altijd dé werkwijze!

Bankzaken

Te veel **bankautomaten** in dorpen verdwijnen. (Het totaal aantal bankautomaten in heel Vlaanderen zal in de toekomst ook sterk verminderen). VVDB hoopt dat het aankomend initiatief van 4 grootbanken [Batopin](#) om 95% van de burgers een CASH-punt te bieden op maximaal 5 kilometer van hun voordeur, weloverwogen gebeurt. Voorlopig is het afwachten. En deze kanttekening is hier ook op zijn plaats: voor ouderen en mensen met een beperking blijft 5 kilometer nog altijd veel te ver...

Buurtpunt/Dorpspunt/Dorpshub

Overall in Vlaanderen zien we de laatste jaren **Buurtpunten** opduiken die een aantal ontbrekende functies in dorpen (zoals detailhandel, horeca, mobiliteitsfaciliteiten, postpunt, ...) combineren. In de praktijk blijken er eindeloos veel mogelijkheden. Het gaat doorgaans om werkingen waar burgers de handen in elkaar slaan met lokale of provinciale besturen, en vaak ook met privépersonen zoals lokale handelaars. In de coronatijden zagen buurtpunten trouwens hun populariteit stijgen! Surf voor meer info naar de website [Ons Buurtpunt](#).

HOE EEN BUURTPUNT OPRICHTEN??

Lees/bekijk eerst deze informatie

1. Het Duitse **DORV-concept** ligt aan de basis van nogal wat Buurtpunten.
2. *Netwerk Duurzame Mobiliteit, Innovatiesteunpunt* en *Cera* stelden dit **praktijkboek** op met aandachtspunten voor het oprichten van een buurtpunt.
3. **Webinars buurtpunt oprichten**, met o.a. **webinar 3**: eindeloos veel mogelijkheden.

En verder:

- ◇ [De kaart met de gekende buurtpunten](#) (en hun opstartverhalen eronder), alsook [de kaart met de toekomstige buurtpunten](#).
- ◇ [Het opstartverhaal](#) van het Dorpspunt van Sint-Kruis-Winkel (Gent), bleek een echte zoektocht! Maar als alles lukt, wordt het een pareltje!
- ◇ Lees in een [erg interessant artikel](#) van MO*/Fonds Pascal Decroos hoe ze het in Frankrijk aanpakken. **Zelfstandigen experimenteren er met nieuwe concepten. Locavorisme** (de groeiende vraag van veel Fransen naar beter, lokaal voedsel) leidt ertoe dat lokale producenten (boeren, brouwers, bakkers,...) hun eigen winkeltjes oprichten. **En nieuwsoortige cafés leggen zich toe op de reparatie van het sociaal weefsel. Want een dorp zonder café sterft...**
- ◇ Hoevewinkels in diverse vormen waaronder ook markten en automaten worden mee door Vlaanderen gepromoot door het initiatief [Recht van bij de Boer](#).
- ◇ [Buurderijen](#) brengen boeren en klanten met elkaar in contact en faciliteren zo de afzet van lokale teelten.

Enkele goede voorbeelden van buurtpunten:

- ◇ [Den Hannekesnest](#) in Kerkbrugge-Langerbrugge
- ◇ [Dorpspunt](#) in Beveren-aan-de-IJzer, [niet meer weg te denken...](#)
- ◇ [Dorpshuis 't Kruispunt](#) in Pelt, intussen geëvolueerd tot ['t Kruispunt 2.0](#)
- ◇ [Onder 't Perron](#) in Landegem

Sommige buurtpunten hebben bijzondere kenmerken, zoals deze in West-Vlaanderen:

- ◇ [Buurthuis De Kier](#) te Wervik heeft o.a. een breiclub, pamberbank en composthoek.
- ◇ Binnen de werking van Mariënstede werken zowel [Chateau Superette](#) (Dadizele) als [Superette Capellehof](#) (Rollegem-Kapelle, Ledegem) met een 'slimme kassa' zodat ook mensen met een beperking die kunnen bedienen. In *Chateau Superette* zijn postzegels en vuilniszakken te koop, kan ieder de computer gebruiken of de krant lezen. In *Superette Capellehof* is een gratis fietsgraveerdienst. Beide superettes huisvesten ook een kopietheek. In samenwerking met de gemeente zijn kopies er zelfs gratis voor de Ledegemse verenigingen! Beide dorpspunten fungeren bovendien ook als Infopunt Toerisme.
- ◇ [Dorpspunt Carpe](#) maakt deel uit van de werking van *De Lovie* (Beveren-aan-de-IJzer) en heeft ook een sociaal restaurant en een klusjesdienst.

Nog een bijzonder Dorpspunt is [Sociale Kruidenier De Scharnier](#) in Mere. Dit initiatief werd een jaar geleden opgestart in volle coronacrisis. Het richt zich tot kwetsbare personen en gezinnen met een basisaanbod van producten aan verminderde prijzen. Daarnaast is er ook een duurzame ruilwinkel. De vrijwilligers die het winkelgebeuren managen, kunnen voor hun vragen terugvallen op een maatschappelijke werker van het *Sociaal Huis*. Mensen die thuis geen pc en/of internet hebben, kunnen terecht in het Digipunt van *De Scharnier*. Deze sociale kruidenier is winnaar van [Prima Plattelandsproject 2021](#) (thema 'verhogen leefbaarheid').

Soms neemt een buurtpunt ook **mobilitieitsfuncties** op, en dient als halteplaats voor openbaar vervoer, heeft een laadpaal voor elektrische auto's of fietsen, enz.

Dienstverleningsantennes

In veel gemeenten is de laatste tijd een centralisatiepolitiek aan de gang, aangezwengeld door een streven naar verhoogde efficiëntie. Verder is er ook de toegenomen digitalisering. Door corona blijkt werken echter niet meer plaats- en tijdsgebonden, en zou regelmatige aanwezigheid van ambtenaren in de deelgemeenten vlot geregeld moeten kunnen worden. Diverse bewonersgroepen zijn daar voorstander van, waaronder Bewonersplatform Bassevelde (Assenede), Dorpsraad Paalonline (Beringen), Dorpsraad Heusden (Heusden-Zolder) en Dorpsraad Leest (Mechelen). Interessant is dat jonge telewerkende ouders in Leest nu vragende partij zijn voor meer dienstverlening in het dorp. In Bolderberg (Heusden-Zolder) loopt alle dienstverlening tot op vandaag goed, maar de wijkagent is daar nu met pensioen, dus een sleutelfiguur verdwijnt...

Interessante initiatieven

- ◇ Dorpsraad Paalonline (Beringen) bezocht het Duitse Aachen, zelf een fusie van veel dorpen, waar de gemeentelijke dienstverlening veelal in de dorpen is gebleven.
- ◇ In Heusden (Heusden-Zolder) evolueert [seniorencentrum De Zandloper](#) nu meer naar een dienstencentrum.
- ◇ Sociaal Huis 'De Roende' (sinds november 2019 geopend in Kortemark) omvat LDC, Kind&Gezin, Sociaal Huis en dienst Burgerzaken in één gebouw. Het publiek ontmoet elkaar op een toegankelijk binnenplein met lindeboom en ronde lange zitbank.
- ◇ In het Dorpspunt-in-oprichting van Sint-Kruis-Winkel (Gent) houdt een antennemedewerker van het LDC wekelijks spreekuur. Er komt ook een wekelijks politiepunt en wegens tekort aan eerstelijnsgezondheidszorg (huisartsen en kinesisten) zou ook een soort zorgpunt ingericht worden (met spreekuur huisartsen). Verder wil men een mobiel containerpark organiseren aan de kanaaldorpen en ook een repaircafé.

- ◇ Gemeente Ranst werkt aan decentralisatie van de gemeentelijke dienstverlening. Er zijn 4 deelgemeenten en 3 bibliotheekfilialen die als aanspreekpunt fungeren. Administratie rond identiteitskaarten en aanbieden van vuilniszakken zijn maar enkele zaken uit de aangeboden dienstverlening. Meestal werkt men op afspraak. Bij minder mobielen zal in de toekomst zelfs aan huis gegaan worden.
- ◇ In Zwevegem zorgt [de Bibus](#) voor bepaalde stedelijke dienstverlening in de dorpen (naast het vervullen van een bibliotheekfunctie).

De
Klapbus
Halen

- ◇ De Buurtbus van Halen, [De Klapbus](#), is speciaal uitgerust om de verschillende dorpskernen zo breed mogelijk te bedienen. Deze bus is uitgerust met:
 - * Een bibkoffer met uitleenbare (grootletter)boeken
 - * Een laptop met eID lezer om bv. tegemoetkomingen aan te vragen
 - * Een printer om (aanvraag)formulieren te printen
 - * Een bloeddrukmeter
 - * De mogelijkheid tot afspraak voor klusdienst, poetshulp, gezinshulp, Minder Mobielen Centrale
 - * De mogelijkheid tot inschrijving in dorpsrestaurant Zelem/Halen en activiteiten van LDC De Klapstoel
 - * De mogelijkheid tot aanvraag van documenten van burgerlijke stand en bevolking, alsook van cultuurcheques
 - * Het aanbod om huisvuilzakken en PMD-zakken te kopen
 - * Informatie over zorgverstrekkers, eerstelijnsdiensten, hulpverlening in de buurt.
- ◇ De [Buurtkar in Bornem](#) – een mobiele buurtwinkel – richt zich tot alle inwoners. Naast het aanbieden van verse producten (zie verder bij Winkelbus) is *De Buurtkar* een mobiel dienstencentrum. Mensen kunnen er terecht voor allerlei vragen over zorg en welzijn (informerend, adviseren en doorverwijzen) of voor gemeentelijke dienstverlening.

Digitalisering van (bepaalde groepen) dorpsbewoners

Hier beweegt gelukkig al heel wat:

- ◇ Dienstencentrum *De Piramide* in Assenede voerde **het digitaal spreekuur** in. Mensen die zich vooraf inschrijven, kunnen maandelijks gratis langskomen met hun smartphone, tablet of pc. Ze krijgen individueel 20 minuten uitleg over iets dat ze willen leren, en kunnen dan een maand oefenen vooraleer ze een volgende keer weer langskomen. Indien ze enkele namiddagen opleiding willen, betalen ze een kleine vergoeding. Uitzonderlijk worden mensen ook thuis geholpen.
- ◇ Diksmuide zet **informaticastudenten** in via [BEEGO IT](#). Zij komen mensen met digitale vragen aan huis helpen: smartphones instellen, apps installeren, de computer startklaar maken of weer sneller laten werken, uitleg bij videobellen of een slimme televisie, online aankopen regelen. De studenten zijn herkenbaar aan hun outfit en gescreend op geduld en kunnen uitleggen in mensentaal. Hun verloning is redelijk.
- ◇ In Beringen zijn op initiatief van de stad en vzw *Oasis* recent **5 Digipunten opgericht** (waarvan sommige in de dorpen gelegen zijn). Het zijn laagdrempelige infopunten voor mensen met digitale basisvragen. Ook trok de mobiele koffiewagen, de BuurtBar, er in Beringen op uit als **mobiel Digipunt**.
- ◇ We vermeldden het al: bij [Sociale Kruidenier De Scharnier](#) in Mere kunnen mensen die thuis geen pc en/of internet hebben, terecht in het Digipunt. Via digitale ondersteuning krijgen ze daar kansen tot ontwikkeling van taal en het verhogen van hun arbeidskansen.
- ◇ Ook *SAAMO/Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen* zet via [een aantal Digipunten](#) in op **digitale inclusie**.

Dorpsbibliotheek

- ◇ Net als in de rest van de wereld zijn ook in Vlaanderen tal van minibibliotheekjes in het straatbeeld opgedoken. Deze [boekenruilkastjes](#) zijn doorgaans door privé-personen geplaatst en werden ook in kaart gebracht (scroll naar onder op de website). In Flora (Merelbeke) opende het Bewonersplatform i.s.m. de gemeentelijke bibliotheek enkele jaren geleden in aanwezigheid van bekende Vlaming Mathias Sercu [zo'n boekenruilkastje](#).
- ◇ De bibliotheek in Assenede werkt samen met [het 'grensoverschrijdend lichaam' aan-z](#) (samenwerking tussen 3 Vlaamse gemeenten en het Nederlandse Terneuzen). Vrijwilligers helpen mensen met overbrengen en kiezen van boeken.
- ◇ Burgers kregen heel wat voor elkaar in Nederland, zoals [deze dorpsbibliotheek](#) in Fleringen alsook nog [een andere](#) in Lattrop.
- ◇ In Zwevegem combineert de [Bibus](#) de functies van bibliotheek met gemeentelijke dienstverlening.
- ◇ In Heist-op-den-Berg heeft [de Bibbus](#) onderweg naar de deelgemeenten een woelig verhaal meegemaakt. Het oorspronkelijke plan om ook gemeentelijke dienstverlening aan te bieden, kon uiteindelijk niet doorgaan. Er blijft ook veel onzekerheid naar de toekomst toe...
- ◇ Niet enkel boeken maar [ook planten wisselen nu van eigenaar via ruilkasten](#).

Dorpshuis

Het dorpshuis is niet enkel een hefboom maar een noodzakelijke infrastructuur voor het sociale weefsel van het dorp en verdient dan ook speciale aandacht. In sommige dorpen is dit (voor de lokale besturen) een vanzelfsprekendheid. Dorpsraad Achterbroek (Kalmthout) krijgt er na jaren ijveren binnenkort een. In Bassevelde (Assenede) combineert *Bass'cul* de functies van dorpshuis en cultuurcentrum.

SAAMO/Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen geeft [in deze brochure](#) allerlei informatie over de dorpshuizen in Boekhoute, Watervliet en Heldergem weer. Deze fungeren als ontmoetingsruimte, activiteitscentrum, vergaderruimte, sociaal restaurant, plek voor computerles of een andere cursus, informatiehoek, plek voor dienstverlening door de gemeente, ... Het uitbaten/de permanentie kan op diverse manieren worden geregeld. Een dorpshuis versterkt de band tussen dorpsbewoners en het lokaal bestuur, en biedt zeker extra mogelijkheden tot participatie. Het dorpshuis wordt snel de motor van de leefbaarheid in het dorp, zeg maar het kloppend hart van het dorp! In de brochure staan ook veel praktische richtlijnen rond dorpshuizen.

Dorpspunt, zie Buurtpunt

Dorpsrestaurant

Dorpsrestaurants combineren laagdrempelige ontmoeting met aanbieden van een gezond menu, maar vervullen daarnaast nog zoveel andere taken. Ze activeren mensen, stimuleren tot onderlinge hulp, laten toe dat senioren langer thuis blijven wonen, creëren tewerkstelling en zinvol vrijwilligerswerk, enz.

- ◇ Bekijk de [korte presentatie](#) van RIMO Limburg voor een samenvattende toelichting rond dorpsrestaurants.
- ◇ Alle ervaring die RIMO Limburg en SAAMO/Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen in dorpsrestaurants opdeden, is te lezen in [het draaiboek](#) dat ze samen aanmaakten.
- ◇ Dorpsraad Heldergem verhaalt: *In Heldergem ontstond in de schoot van het dorpshuis een LDC waar 3 maal per week warme maaltijden worden geserveerd. Mensen van Dorpsraad en gemeentepersoneel werken er samen. Meteen pendelt het personeel ook tussen het gemeentehuis en dorpshuis, en regelt zo zaken voor de aanwezigen, vaak eenzamen en minder begoeden. Twee vliegen in een klap dus!*

Fietsuitleenposten

- ◇ In Flora (Merelbeke) kunnen kinderfietsen worden uitgeleend, zie [Flora op Wielekes](#).
- ◇ Andere uitleenposten in Vlaanderen zijn te zien op [de kaart](#) van de website [Op Wielekes](#).
- ◇ Dit is ook het geval bij [Fietsbieb Limburg](#).

Lokaal ondernemen

Middenstanders en ondernemers brengen terug leven in het dorp.

Hier vermelden we enkele mooie voorbeelden:

- ◇ **'t Een en 't Ander** te Schuiferskapelle (Tielt) is een privé-initiatief waar de Dorpsraad sterk bij betrokken was. Een kruidenierszaak annex post- en bibliotheekpunt wordt er gecombineerd met een café. Intussen is er ook een B&B bij gekomen. Dit pand ligt op de fietsknooppuntenroute, biedt kleine vergaderlocaties, is verzamelpunt voor vuile luiers, geeft muzikanten een podium, biedt op maandagavonden restjesmaaltijden aan, enz. Meer info op [deze webpagina](#).
- ◇ [Het Dominicanessenklooster](#) te Herne kreeg mee onder impuls van bewonersgroep (H)echt Herne een herbestemming. Dit mooie gebouw vervult nu diverse functies voor de gemeenschap, waaronder het verschaffen van vergadergelegenheid en ruimte voor culturele zaken. Sinds enkele jaren is er ook een bakkerij in gehuisvest: **'t Bruut**. Deze bakkerij verkoopt uiteraard broodwaren, maar biedt tegelijk ook aan een aantal mensen met een beperking een professionele bakkersopleiding. Momenteel wordt in het voormalig klooster ook een buurtwinkel met lokale producten opgezet en er komt wellicht ook een verbruikszaal die uitgebraat zal worden in samenwerking met enkele mensen met een beperking. Lees ook [dit artikel](#).

Mobipunten

Bekijk hiervoor [inspiratienota 'Basisbereikbaarheid'](#). Of surf meteen naar [mobipunt.be](#) voor directe informatie.

Postpunten

Buurtgerichte dienstverlening lijkt door *bpost* al een tijd te worden afgebouwd. Er is dan ook zeker vraag naar Postpunten op tal van plaatsen, die soms door Buurtpunten opgenomen wordt. Geen postpunt meer in je dorp? Bekijk welke handelaar/ondernemer deze functie erbij kan nemen. Of misschien is het oprichten van een Buurtpunt met meer dienstverlening wel aan de orde? Kijk dan hierboven bij Buurtpunten.

Scholen (of herbestemde scholen)

- ◇ Scholen vormen een motor voor het dorpsleven. In Heidehuizen (Mol) wordt nu een basisschool opgebouwd. In Heldergem heeft de Dorpsraad lang gestreden voor het behoud van de dorpschool. Tal van Dorpsraden/Bewonersplatformen werken samen met scholen, zoals Bewonersplatform Sint-Jan te Wingene.
- ◇ De Buitenschoolse Kinderopvang *OkieDokie* (sinds september 2017 geopend te Kortemark) bevindt zich in een herbestemde oude school. De mooi gebouwde houten zeshoek binnenin is de eigenlijke Buitenschoolse Kinderopvang. Daarrond situeren zich andere jeugdfuncties.
- ◇ In Mol stimuleert [Babbelkousje](#) gratis de taal bij anderstalige jonge kinderen. Tegelijkertijd wordt aan een vertrouwensband met de ouders en de school gewerkt. Vrijwilligers komen aan huis, of er kan ook in de bibliotheek of op scholen worden gewerkt.

Speel-o-theek

[Mobiële Stokpop](#) is de mobiele Speel-o-theek van de OCMW's van Poperinge en Vleteren. De bus komt tweeweekelijks langs op verschillende plaatsen. Deze dienstverlening sluit aan op de *Speelbus* die occasioneel grotere speeltuigen (go-carts, trampolines, circusmateriaal, ...) naar dorpen en deelgemeenten brengt. Dit initiatief werkt samen met opvoedingsondersteuning. Het vraagt veel personeelsinzet en jammer genoeg was corona spelbreker...

Winkelbus

- ◇ De [Buurtkar in Bornem](#), een mobiele buurtwinkel, richt zich tot alle inwoners en doet elke weekdag een andere buurt aan. Naast het aanbieden van verse producten uit korte keten (local for local, dus samenwerking met lokale handelaars), is *De Buurtkar* een mobiel dienstencentrum. Mensen kunnen er terecht voor allerlei vragen over zorg en welzijn (informereren, adviseren en doorverwijzen) of voor gemeentelijke dienstverlening. Wie groenten, fruit of andere producten wil kopen of een vraag voor een medewerker heeft, plaatst eenvoudigweg de Buurtkar-deurhanger voor het raam of hangt hem aan de deur. Zo weet de chauffeur dat hij moet stoppen. Verder zorgt de Buurtkar voor ontmoeting tussen buurtbewoners (jong en oud) en versterkt activiteiten in de buurt. Op die manier worden ouderen en minder mobiele mensen zelfredzamer. Ten slotte biedt *De Buurtkar* ook kans op sociale tewerkstelling: mensen met minder mogelijkheden op de reguliere arbeidsmarkt staan in voor de voorbereiding van de kar.
- ◇ De mobiele winkel [Oleander](#) rijdt 5 dagen doorheen Meetjesland, houdt halte in alle dorpen en bepaalde WZC en is traceerbaar via app. Bij mooi weer organiseert winkelier Dirk zelfs evenementjes (een picknick, vertellingen, poëzie, samen musiceren, een film, ...) op leuke locaties.

3. BESLUITEN

- ◇ De dienstverlening op het platteland gaat al lang maar nog steeds zienderogen achteruit. Lokale besturen, lokale ondernemers en burgers/burgergroepen slaan de handen in elkaar om basisdiensten terug in het dorp te krijgen, wat de leefbaarheid zeer ten goede komt. **VVDB vraagt Vlaanderen om deze initiatieven via een waaier aan maatregelen zoveel mogelijk te ondersteunen, maar ze ook te promoten** door ze bv. een platform te bieden.
- ◇ Door de digitalisering dreigen (oudere en kansarme) bewoners van afgelegen dorpen uit de boot te vallen. De inzet van de hogere overheden (ook de Europese) op een 'smart platteland' valt toe te juichen, maar steeds zullen dorpelingen uit de boot vallen als enkel de digitale weg naar een bepaalde dienstverlening beschikbaar is. **VVDB vraagt uitdrukkelijk de digibeten niet te vergeten!**
- ◇ **De oprichting of facilitering van het gebruik van een centraal gelegen dorps huis is van het aller-grootste belang. Daar kan Vlaanderen de lokale besturen op wijzen of hen een financiële incentive geven.**
- ◇ VVDB wil de vraag vanuit de dorpsraden/bewonersplatformen naar **het terug invoeren van dienstverleningsantennes in de dorpen**, doorgeven aan zowel Vlaanderen als (onder meer via het lerend netwerk van ambtenaren) de lokale besturen.

Lokale besturen kunnen op veel vlakken een hefboom zijn voor een verbeterde of ruimere en liefst nabije dienstverlening in de dorpen. De samenwerking tussen leden van de Dorpsraad/het Bewonersplatform of andere lokale vrijwilligers of dorpsverenigingen met het gemeentebestuur is bij heel wat vormen van dienstverlening in dorpen essentieel en mag best meer benadrukt worden. VVDB vraagt Vlaanderen alsook de Provinciale overheden om lokale besturen hier regelmatig op te wijzen.

Een woord van DANK ...

... aan alle gesprekspartners die mee inspireerden, signalen doorgaven of hun bezorgdheden uitten. Dit waren vooral de VVDB-ledengroepen alsook Stefan Oorts (Ranst), Christine Vervaet (Gentse Kanaaldorpen), Luc Feusels (Plattelandscentrum Meetjesland) en Karl Catteuw (Provincie West-Vlaanderen).

A. Eind 2022 maakte VVDB een vervolg op deze inspiratienota.

Bekijk hier de [inspiratienota ge\(de\)centraliseerde dienstverlening van lokale besturen in dorpen](#).

B. Een goede praktijk uit Limburg

SAAMO Limburg werkt via buurtwerk/opbouwwerk in aandachtswijken aan toegankelijke dienstverlening. Een voorbeeld: via het masterplan 'Groene long Meulenbergh' in de wijk Meulenbergh te Houthalen-Helchteren werden rond 4 centrale thema's participatietrajecten opgezet: samen ontmoeten, samen zorgen, samen vertragen en samen vergroenen. Nabije dienstverlening vertaalt zich hier in de rol van het lokale dienstencentrum in de wijk, van trage verbindingen naar het centrum van Houthalen, in het vrijetijdsaanbod in de wijk, in het aanbod voor bewoners met zorgbehoeften,...

C. Drie inspirerende LEADER-praktijken uit Limburg

1. [Dorp op punt | Vlaams Ruraal Netwerk](#): Universiteit Hasselt onderzoekt doorheen een traject de werking van drie dorpspunten (een afgelopen, een lopend en een zoekend). Bedoeling is een **Dorpspuntmodel** uit te werken dat de werking van bestaande of toekomstige buurtpunten duurzamer kan maken. Een slim dorpspunt is in staat om lokale en bovenlokale, sociale en recreatieve én individuele en collectieve bewegingen te verknopen. Met de nodige knowhow kunnen dorpspunten dus meer wendbaar, rendabel en zelfvoorzienend worden.

2. [Uitbouw van de sociale component van de mobiele sociale kruidenier | Vlaams Ruraal Netwerk](#):

Gelinkt aan de Winkel op Wielen, een mobiele sociale kruidenier, wil RIMO Limburg kwetsbare mensen versterken en werken aan een zorgzame buurt. Naast onthaal tijdens de openingsuren van de winkel worden ook infosessies en workshops georganiseerd die inzetten op rechtenverkenning en -opname, meer en gerichte doorverwijzing naar de hulp- en dienstverlening, het versterken van vaardigheden, meer samenhang in de buurt en meer onderlinge solidariteit. Dit sociale luik wordt samen met de bewoners en de projectpartners uitgewerkt om zo van de Winkel op Wielen een duurzame werking te maken.

3. [Levenslang wonen in Zuid-Limburgse dorpen: delen van innovatieve woonpraktijken | Vlaams Ruraal Netwerk](#):

In kleinere kernen van 3 Zuid-Limburgse plattelandsgemeenten (Gingelom, Nieuwerkerken en Borgloon) gaan kinderen en oudere bewoners samen rond de tafel zitten om praktijken die gericht zijn op levenslang wonen in kaart te brengen. Ook mobiliteit, voorzieningen, de link met de gemeente, ... krijgen daarbij aandacht. Met interviews, stop-motion films en reflecties beoogt dit project om de praktijken inzichtelijk te maken en een ruimer publiek (waaronder ook organisaties en overheden) te inspireren. Universiteit Hasselt bundelt met dit project ideeën voor de toekomst alsook acties om nu al levenslang te wonen.

TIP! We kunnen het eigenlijk niet genoeg benadrukken: voer uw doelgroepenbeleid zo inclusief mogelijk. Geef dus aandacht aan kwetsbare groepen zonder dat ze altijd apart worden bediend. Zo voelen mensen zich veel meer in hun waardigheid en met respect behandeld. En deze werkwijze biedt ook zoveel meer mogelijkheden...

Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw

Ondernemingsnr. 0525.949.044 – RPR Gent

Maatschappelijke zetel: Heldergemstraat 106, 9450 Heldergem

Correspondentieadres: Stroomstraat 1, 9968 Oosteeklo

Contact: info@dorpsbelangen.be

Beste bewoner van Meulenbergh,

Op 13 oktober organiseren we opnieuw een buurtlabo rond het masterplan Groene Long Meulenbergh. Tijdens deze sessie willen we met jullie in een algemene presentatie delen hoe jullie inbreng heeft geleid tot korte en lange termijn acties voor Meulenbergh. Vervolgens werken we in groepen verder aan de acties waar jullie het meest door geboeid zijn.

BUURTLABO MEULENBERGH

WAAR: Cultuurhuis Casino
WANNEER: 13 oktober, 19u tot 21u30
ADRES: Varentstraat 22a,
3530 Houthalen-Helchteren

Werkgroepen:
- Samen ontmoeten
- Samen vertragen
- Samen Vergroenen

Graag inschrijven via de QR code of een mail naar Res.mertens@uhasselt.be

